

KERENSKIJ PREMAGAN; PETROGRAD V PLAMENU.

IZREDI 9,000,000 REGISTRANCEV.

Registranci, ki niso še poklicani v vojaško službo, bodo zdaj razdeljeni po razredih.

VI RAZRED PRVI NA VRSTI

Washington, D. C. — Registranci, ki se niso bili poklicani v vojaško službo, bodo zdaj razdeljeni po razredih in redu, kot jih pozna v vojaški službi. Vsak registranec dobi vpisovalno ploščo, ki jo mora izpolniti.

Oženjeni registranci niso izključeni od vojaške službe, ampak so razdeljeni po razredih. Vprašalna naznanja, da bodo poklicani v vojaško službo le registranci prvega razreda, registranci v drugih razredih pa po potrebi.

I. razred.

- (A) — Samci, ki imajo skrbstvo nad sorodniki.
- (B) — Oženjeni moške, ki imajo otroke, ali nimajo otrok, ali oče otrok brez matere, ki iz nje niso skrbeli za svoje družine.
- (C) — Oženjeni moške, ki so oddali od podpore svojih žen.
- (D) — Oženjeni moške, ki imajo otroke, ali nimajo otrok, ali oče otrok brez matere; moške, ki ne podpirajo svojih družin s dohodki, ki prihajajo od njih dela.
- (E) — Neizkušeni farmarski delavci.

II. razred.

- (A) — Oženjeni moške, ki imajo otroke, ali očetje otrok brez matere, če žene ali otroci brez matere, niso največje odvisni od njih dela, ker so drugi viri, iz katerih prihajajo dohodki za prehrano, (zlasti žene ni v tveganju) in iz dohoda registrance ne opira odvisnih oseb podpore.
- (B) — Oženjeni moške, ki nimajo otrok, katerih žene niso odvisne od njih podpore, četudi registranci opravljajo koristno delo, ker so žene izkušene posebnosti dela, ki ga opravljajo, ali je tako delo odprto, da lahko prehranjujejo, ne da bi trpele pomanjkanje.
- (C) — Potrebni izučeni farmarski delavci, za posebna farmarska podjetja.

III. razred.

- (A) — Moške, ki imajo odvisne osebe (ne njih lastnih), pa opravljajo napram njim dolžnost očetev.
- (B) — Moške, ki morajo skrbeti za stare ali bolne starše.
- (C) — Moške, ki morajo skrbeti za delovne brate ali sestre.
- (D) — Okrajni in občinski uradniki.
- (E) — Zelo dobro izveščani vojaški in policijski, ki služijo najmanj tri leta občin.
- (F) — Potrebni colninski priporočilci.
- (G) — Potrebni zvezni poštni uradniki pri razpečevanju pošte.
- (H) — Potrebni rokodelci ali delavci v zveznih orožarnah ali arsenalih.
- (I) — Potrebni uslužbeni v službi Združenih držav.
- (J) — Potrebni pomočniki, družinski najetniki, razveljavljeni potrebni farmarskega podjetja.
- (K) — Potrebni izredno specializirani tehnični ali mehanični izveščevalci v potrebnih industrijskih podjetjih.
- (L) — Potrebni pomožni ali družinski ravnatelji v potrebnih industrijskih podjetjih.

IV. razred.

- (A) — Moške, katerih žene in otroci so odvisni od njegovega zaslužka pri prehraniti.

KAKO UNIČIJEJO KROMPIR.

100,000,000 bučjev krompirja bo sgnilo, ali pa bodo metali živini, ker so niske cene.

ŽIVILSKA UPRAVA KAŠE PESTI.

Chicago, Ill. — Armour Grain kompanija pravi v svojem poročilu: "Ker cene ne padejo, bo sgnilo 100,000,000 bučjev krompirja, ali ga bodo pa krmili živini. Če bi ljudstvo lahko kupilo ta krompir po 50 centov bučelj, tedaj bi porabili skoraj vse pridele in prihranili bi mnogo na pšenici in drugem pridelku. Zdar plačajo konzumentje za bučelj krompirja \$1.40 in ga porabi jo kolikor mogoče malo. Vlada ceni, da so farmarji letos pridelali 154,000,000 bučjev več krompirja kot lani."

Živilska uprava je imenovala Samuel Livingstona, za posebnega agenta, da prepreči uničenje krompirja in druge zelenjave. Njegova naloga je, da pregleda tovarne železniške vozove takoj, ko dospo v Chicago. Če je pridelek razložen iz voza, tedaj bodo še enkrat pregledali voz, da ne ostane v njem krompir ali drug pridelek.

Dosedaj je bilo vnavadi, če je del pridelka ostal v vozu, da so ga vrgli proč.

Livingston je svojemu tiskovnemu krompirju, zdaj se je pa umaknil iz trgovine v pokoj.

Peter G. Dravberg, uslužben pri kapitanu Thomas J. Porterju, šefu čikaškega distrikta za tajno službo, je sporočil, da so zopet vrgli proč tri vozove krompirja. Deloma je bil krompir umrznjen, deloma pa dober. Prinesel je kot dokaz s sabo bučelj krompirja, ki je ležal na smetišču.

Kapitan Porter bo predlagal v Washingtonu, da nastavi paznike in nadzornika na kolodvorih v Chicagu, da preprečijo samopasno uničenje živil.

DUHOVEN IN DRUŽINA OTROVANI.

Lafayette Ind. — Rev. J. M. Williams, njegova žena in njegova otroka so se komaj rešili smrti, ker so bili zastrupljeni s strihinom. Takoj po zajtrku je žena in otroka prišlo slabo. Williams je telefoniral po zdravnik. Ko je prišel zdravnik, je moral s silo vlomiti vrata, da je prišel v hišo. Našel je vse štiri nezveste. Takaj jih je dal prepeljati v bolnišnico, kjer so jih obudili v življenje. Zdravnik izjavlja, da so bili zastrupljeni s strihinom. Obilasti so uvedle preiskavo.

KOLIKO ŠTEJE CHICAGO PREBIVALCIV.

Chicago, Ill. — Naselovnik za leto 1917 izkazuje, da v Chicagu prebiva 2,652,900 oseb. Prebivalstvo se je pomnožilo od zadnjega leta za 40,000 oseb. Mesto ima 987,000 manj prebivalcev, kot so jih cenile vojaške oblasti za vojaške nabore.

Johnsonovi živi v Chicagu 9,600, poleg njih pa 3,080 Jonstonov in Johnsonovcev.

Smithov je 7,240, Brownov 4,280 Jonesov 3,690. Prvo ime je Albert Aabs, zadnje pa Adolph Zizaviczynski.

MESTO JE PRIKLAPO UNISKO MREDO.

Detroit, Mich. — Mestni svet je vendar zaključil, da dobe delavci pri vseh javnih delih unijsko mredo, neizkušeni in neorganizirani delavci pa minimalno mredo.

VELIK DOBIČEK ŽELEZ. KRALJEV.

Železniške družbe, ki vedno stekajo po večji tovarnini, so napravile velik dobiček.

POROČILO ZA SEPTEMBER.

Washington, D. C. — Ne mine dan, da železniški magnati ne stekajo v listih, ki zagovarjajo privilegirane interese, da imajo železniške družbe ogromne stroške valed podražitve materiala in povzicanja mezde uslužbenecov. Treba je povzicati tovarnino in voznino za potnike, da železnice ne bodo imele izgube, končavajo navadno taka stekanja.

Kakšen dobiček imajo železnice v tem letu, pripoveduje najbolj jasno finančno poročilo, ki so merele železniške družbe predložiti svezni meddržavni komercialni komisiji. Ta poročila povedo odločneje kot javkanja železniških družb o velikih troških in nislakem profitu, kakšen je finančno položaj železnice. Poročila je poslalo 173 železniških družb. Iz teh poročil je spoznati, da je profit v letošnjem letu za isto dobo kot v lanskem letu nekoliko nižji kot lani. Profit v minoletem letu je bil največji, ki so ga do sedaj imele železniške družbe.

Čisti dohodek 173 železniških družb znaša v septembru \$110,880,310, lani je znašal \$117,503,474. Obratni dohodki so bili \$347,223,272, ali okoli \$32,000,000 višji kot lani. Obratni stroški so dosegli \$236,240,962, ali okoli 39,000,000 več kot lani. Čisti dohodek za prvih devet mesecev v letošnjem letu znaša \$859,153,008, v letu 1916 je znašal za ravnotati čas \$672,736,331.

Razlika je torej majhna.

Vzhodne železniške družbe, ki sedaj zahtevajo, da jim zvezna meddržavna komercialna komisija dovoli povzicati tovarnino, so naznanile, da so v septembru napravile \$43,850,722 čistega dobička. Lani so imele v tem mesecu \$47,024,265 čistega prebitka.

Zapadne železniške družbe, ki tudi hočejo povzicati tovarnino, so naznanile \$50,607,503 čistega dobička. Lani je znašal čisti dobiček \$55,426,614.

Južne železnice so naznanile, da so imele v septembru \$16,422,085 čistega profita. Lani je njih profit znašal \$15,052,959.

Profit bi bil še mnogo višji, če bi železnice imele zadostno število voz, centraliziran urad, ki bi izrazil prazne vozove.

Ali se naj čudimo, če vprido takega profita zahtevajo železniški uslužbeni povišanje mezde?

ŽELEZOLIVARJI ZARTEVAJO.

St. Louis, Mo. — Organizirani livarji v tem distriktu so predložili podjetnikom svoje zahteve: Povišanje dnevne mezde od \$4.50 na \$5.50 pri deveturnem delu. Ta zahteva ima stopiti v veljavo dne 3. decembra t. l. S prvim majem 1918 ima pričeti osemurni delavnik. Železoolivarji upajo, da dosežejo zahteve brez stavke.

DELAVČEVA USODA.

Pittsburgh, Pa. — V tovarni Jones and Laughlin Steel kompanije so bili hudo opečeni štirje delavci, ko se je prekusnila posoda z razbeljeno tekočino. William Balanski je hudo opečen, da ne upajo, da okreva.

VREME.

Chicago in okolice: V petek oblačno s nesprenmenjeno temperaturo. Zmerni zapadni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih štirindvajsetih urah: 36. Sonce izhaja ob 6:40, zahaja 4:20.

POLOM NEMČIJE PRI DE NA SPOMLAD.

Američan, ki je prišel iz Nemčije, opisuje položaj. Sovražstvo do Wilsona, toda Američan jim dela skrbi.

AVSTRILJA JE PRIKLENJENA NA NEMČIJO.

Bern, Švica. — V Švico je prišel naturaliziran Američan, ki je ves čas vojne bival v Nemčiji in delal v nemških pristaniščih ob Severnem morju. Imel so ga za lojalnega Nemca in zato je imel priložnost, da je lahko prišel v dotiko tudi s višjimi krogi v Nemčiji. Moč je zapustil nemška tla v oktobru, ker se je bal, da ga potisnejo v vojaško suknjo.

Po njegovem mnenju Nemčija zdaj trpi bolj kot kdaj prej in ne zadovoljnost narašča v gotovi plači armade in mornarice. Nedavna revolucija v mornarici in even-tuelni izbruh med četami so se res pripetili, kakor je bilo poročano, toda nemške oblasti so nastopile z železno pestjo in postrelile glavne upornike, druge pa zaprle na dolga vrsta let. Trešno-mlečki Nemci Ballinovega tipa koprne po miru in nathem elino žele, da bi se vojna končala, preden pride Amerika z vso svojo močjo na bojišče.

"Gospodarski položaj v Nemčiji je mnogo slabši, kot se pa do sedaj zaveda v zvezniških državah," je dejal ta Američan. "Situacija je tako kritična, da jaz po svojem osebnem prepričanju pričakujem gospodarskega poloma na spomlad ali pa proti koncu snne. Dobra letina, s katero se Nemci tako bahajo v javnosti, ne bo materijelno rešila položaja."

Po val Nemčije se je pojavilo umetno vzgojeno sovražstvo proti Ameriki, toda to sovražstvo je o-avredotočeno le na Wilsona. Kajti lože je mrziti enega človeka, kakor pa vse ameriško ljudstvo, med katerimi ima skoraj vsaka nemška hiša svojega sorodnika. Toda veliki politiki, ki so za-netili propagando oproti Wilsonu, ne sovražijo Amerike. Velikaši, ki vodijo nemško cesarstvo in še zdaj premišlujejo, kaj bo po voj-ni, čutijo, da bodo potrebovali Ameriko. Oni vedo, da ni države na svetu, kamor bi se obrnili za denar, ki ga bodo rabili po voj-ni, zato jih skrbi, da izgube Ameriko kot svoje zadnje pribežališče, ako se Združene države do-dobra zvežejo s entento. Trgovci in kapitalisti v Nemčiji hočejo, da se v mirovni pogodbi izrecno preozira točka, da sme Nemčija kupovati surovine in dogotovlje-ne izdelke v vsaki državi s enaki-mi pravicami, kakor drugi.

Vsa znamenja kažejo, da bo nemška vlada po končani vojni zaplenila privatno lastnino in iz-brisala morda polovico vojnih dolgov; še zdaj govore o odstot-ku posestev, ki se imajo konfiscira-ti in zdi se, da bo vlada vzela dvajset odstotkov vsega. Kakor sem slišal, bo Nemčija primorana črtati najmanj polovico vojnega dolga Petdeset odstotkov bo pla-čanega in ostalih petdeset odstot-kov bo črtanega, ali pa bodo pla-čevali obresti na nekakšno "več-šo investicijo", katere glavnice ne bo nikdar zapadla.

Čisto gotovo je, da bodo v cen-tralnih državah sprejeli po vojni zakone proti izseljevanju. Nemci pričakujejo teh zakonov s največ-jo gotovostjo in nečeti ljudje že danes delajo na tistem načrte, kako bodo pobrisali čez mejo, ka-dar se sklene mir. Prvi nemški parnik, ki plove v Ameriko, bo potoval za seboj polovico mornar-jev.

Nemcem se zdi vsak dan jas-nejše, da so vse govornice o "cen-tralnosti" na 2. strani, 2. kol.

2000 ubitih in ranjenih v Petrogradu in 2600 v Moskvi. Bolševiki iščejo premirje in koalicijo z ostalimi socialisti.

Kerenskij je poražen v bitki pri Petrogradu. Bolševiki vzeli Carsko selo in Kačino. Konfuzne vesti v zadnjih 24 urah.

BITKA OB PIAVI SE NADALJUJE.

Rim javlja, da so Avstro-Nemci ustavljeni ob spodnji Pjavi, toda na severu se umikajo Italijani.

ANGLEŠKI SE BLIŽAJO JERU-ZALEMU.

Rim, 15. nov. — Vojni stan javlja danes, da so Italijani sabrali nadaljnje avstro-nemške čete prehod čez Pjavo. Na severu so se Italijanske čete umaknile s gore Tomatico, južno od Feltra.

Berlin (via London), 15. nov. — Današnje uradno poročilo pravi, da nemške čete napredujejo v se-verni Italiji, južno od Fossana in Feltra. Ob spodnji Pjavi je polo-žaj nespremenjen.

London, 15. nov. — Iz Palesti-ne poročajo, da so angleške čete napredovale včeraj sedem milj in se nahajajo 27 milj od Jerusa-lema. V bitki zadnji terek so Tur-ki izgubili 400 mrtvih in ujetih je bilo 1500. Skupno število u-jetnikov znaša do danes 6000.

Pariz, 15. nov. — Iz Rima po-ročajo, da so Italijani pojačali svoj odpor proti Avstro-Nemcem in vroča bitka je v teku na 140 milj dolgi fronti od švicarske me-je do Jadranskega morja. Nemci, ki drže črto med Gardskim jez-rom in prelazom St. Elivie na Ti-rolskem, so poskušali zaobrniti italijanski bok, ki se opira na švi-carsko mejo, in na ta način priti Italijanom za hrbet, toda bili so obhiti po čudnem boju.

V dolini ob reki Brenti prodi-rajo nemške čete proti Cimmonu in Karpani v višini vzhodno od A-siagna. Ljudi kanonadi ob reki Pjavi je večer sledilo bojevanje in-fanterije. Avstro-ogrsko čete si-lijo na več krajih čez reko proti Benetkam in Paduvi. Blizu Que-ra, južno od Feltra je Italijanski topniški ogenj ustavil Nemce, ki so hoteli doseči zapadni breg Pjave; sovražnik je imel velike iz-gube. Dalje proti jugu blizu Gri-solere, kjer so Nemci najbližje Benetkam, so Italijani izmanevri-rali sovražne čete v močvirje, kjer se je mnogo Avstro-Nemcev pogreznilo v blato.

London, 15. nov. — Položaj na italijanski fronti je še vedno kri-tičen. Angleški vojni urad je več-raj zanikal, da so angleško-fran-goske čete pod vodstvom genera-la Fayolla; angleške čete imajo svoje vodstvo.

Major-general Maurice, glavni-direktor operacij angleške arma-de, javlja, da zavezniški prišaku-jejo padea Benetk. Ako Italijani ne bodo mogli obdržati črte ob Pjavi, so Benetke izgubljene. Od Italijanov samih je pa odvisno, če obdrže ali ne obdrže Pjavo. Francosko-angleške čete ne mo-rejo priti na bojišče še nekaj dni.

Črta ob Pjavi je najkrajša; dru-ga obrambna črta je ob Brenti in nadaljna ob Adiki, toda obe sta daljši. Maurice je mnenja, da bi moral Italijani obdržati gorsko fronto na severu, kar veliko lažje store, kakor pa če se umaknejo na ravnino na vsi črti.

(Dajle na 2. str., 1. kol.)

Petrograd, 14. nov. (Kakana-lo). — Ameriški poročevalci L. E. Browne javlja: Kerenskij je docela premagan. Velika bitka v bližini Petrograda je končana s porazom čet provizorične vlade, ki zdaj beže v največjem neredu. Čete dalavske-vojaškega sveta so reokupirale Carsko selo in Kačino. Okrog 2,000 moš je padlo mrtvih in ranjenih. V Moskvi je sklenjeno premirje, ko je padlo v boju blizu 2,600 moš. Sovjet je pri volji odločiti Lenina in Trockija, toda zahteva izvršitev pro-grama radikalnih socialistov in da pridejo bolševiki v ministristvo. (To je prva brzojavka, ki je na-pustila Petrograd v zadnjih 24 u-rah. Telegrafisti, ki so ustavljali, so se vrnili na delo.)

London, 15. nov. — Iz Napara-de iz Stockholm poročajo, da je Petrograd v plamenu. Več kot 2000 oseb je bilo ubitih v Moskvi do torka opoldne. V Eljovu in drugih vojništvih vlada velika zmeda. Številni iz Moskve v Moskvi so se po izravnem boju sedile socializma frakcije in o-stanovile koalicijske vlade.

Stockholm, 15. nov. — Eksekru-tiva manjšinskih socialistov v Nemčiji je poslala brzojavne četi-ške bolševikom v Petrograd čez Švedsko. Četisti izražajo željo, da bolševiki kmalu izsilijo mir brez aneklav.

London, 15. nov. — Resnični položaj v Rusiji je še vedno mi-sterij. Vsa Rusija je zavita v go-sto temo in ničesar ni mogoče iz-luščiti iz konfuznih telegramov, ki prihajajo iz Stockholma, Ko-danja in sempatja brezšično iz Petrograda. Stockholm javlja, da je zvezna a Petrogradom pretrga-na še od zadnjega torka. Postaja podmorskega kabla v Nystadu na Finskem naznanja, da ne dobi na signala nobenega odgovora iz Petrograda. Iz tega je sklepati, da je brzojavna postaja v Petrogra-du v rokah vojaštva in najbrž bolševikov. Tukaj vlada splošno mnenje, da je revolucija bolševi-kov še potlačena, oziroma se še vrše boji v Petrogradu, toda moki tamošnje brezšične postaje je zelo sumljivo.

Sledeče brzojavke so prišle v zadnjih 24 urah iz Stockholma, Kodanja in Helsinkforsa: Stockholm. — Semkaj so prišle vesti, da so kmatej rebellari v Sibiriji, proglasili neodvisnost od Rusije in postavili bivšega carja za vladarja Sibirije.

Helsingfors. — Kerenskij si je izvojeval pot v Petrograd in za-sedel vae mesto. Garnizija bolše-vikov je prestopila na njegovo stran. To vest je prejelo tudi ru-sko poslanstvo v Stockholmu. Večje število Petrogradčanov se je obrnilo proti bolševikom še pred prihodom Kerenskijevih čet. Ljudje so se norčevali iz Le-ninovih proklamacij in provali voditelje Leninovega režima, kjer so se pokazali na ulicah. Keren-skijeva zmagala je bila lahka valed naraščajoče lakote v Petrogradu. Zeloga mesa je vsa poila in kruha je bilo samo še za dva dni. Ker je armada začela vlade kontrolirala železnice, ni bilo mogoče dovažati živeža v mesto. Nove odredbe za-časne vlade podplajeta Keren-

(Dajle na 2. str., 2. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (raven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4636.

Datum v objavi n. pr. (October 30-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo praviloma, da se vam ne ustavi list.

Druge napake.

Lloyd George je zadnji pondeljek v Parizu govoril o napakah zaveznikov; govoril je odkritosrčno. Človek, ki pripozna svoje napake, je odkritosrčen. Kdo pa je brez napak? Nihče, kdor je živ!

V Nemčiji tudi streljajo grozne kozle, ampak tam še nimajo Lloyd Georgea, da bi jih priznal javno pred svetom. O tragediji pred Verdunom, ki je stala Nemce pol milijona življenj, molče, kakor da bi je ne bilo; ves svet že ve, da jo je kajzer silno polomil s svojimi submarinkami in na tihem si Nemci sami priznavajo, kajti ravno tem morskim podganam se ima Nemčija zahvaliti, da ima severno in južno Ameriko v vrsti svojih sovražnikov. Največja napaka Nemčije je sploh bila, ker je začela vojno; to je bila a priori napaka vseh napak, toda kajzerjevci še vedno lažejo, da vodijo obrambno vojno.

Scheidemann, vodja skupine nemških socialistov, bi tudi že moral priznati, da je zagazil v mrzko blato, ko je sklenil kompromis s kajzerjevo vlado, ali on še vedno misli in govori, da je ravnal pametno. Ko je ruski proletarijat po svoji zmagovalni revoluciji apeliral na nemško delavstvo, da naj stori ravno tako, je odgovoril Scheidemann, da mora najprej priti mir in potem šele pride revolucija v Nemčiji.

Vzemimo za enkrat v pretres to gorostasno zmoto nemških delavskih vodij.

Scheidemann, ki je zdaj nastopa kot prvi voditelj socialistov na Nemškem, govori tako, kakor da že ima v žepu revolucijo in demokracijo v Nemčiji po vojni. On zahteva mir takoj, in sicer brez aneksij in odškodnin, da siravno dobro ve, da kajzer s svojimi junaki ne mara takega miru. Scheidemann je proti porazu nemške armade in pravi, da se bo Nemčija borila do zadnjega diha, če stopijo zavezniške armade na nemška tla. Po njegovem mnenju bi morale države enostavno odložiti orožje in se pogoditi za mir, kakršen je bil pred vojno. Kako bodo Scheidemann in njegovi klerikalni prijatelji pridobili kajzerja za tak mir, je velika uganka. Viljemove armade so še vedno v Belgiji, Rusiji, Rumuniji, na Francoskem in zdaj so še v Italiji — in dali jih bo kajzer prostovoljno umaknil, tega Scheidemann še ni povedal. On le trdi svoje, da svet mora dati Nemcem mir in potem bodo Nemci sami obračunali s kajzerjevo avtokracijo.

Viljem ni zanetil svetovnega požara, da bo sklepal mir brez aneksij; dokler so njegove armade na tujih tleh, se on še zmiraj smatra za "nepremagljivega". Kadar pa pride čas, da bodo nemške armade vržene čez nemško mejo, takrat seveda bo Viljem pripravljen storiti vse, da ohrani svoj prestol, toda zavezniški ne bodo tako neumni, da bi mislili na status quo.

Mogoče čaka Scheidemann, da bo revolucija potem, ako Nemčija dobi vojno in izsili mir. V tem slučaju bi moral Nemčija poraziti zavezniške na vseh bojiščih. So li Scheidemannovi socialisti res tako neumni, da mislijo, da bo potem lahko strmoglaviti kajzerjevo vlado? Ali ne bo zmogovita Nemčija dokazovala vsemu svetu, da ima najboljšo in najposobnejšo vlado pod solncem, ki zna, kako voditi državo in triumfirati na tolikimi sovražniki? Ne bodo li rekli zmagovalci svojemu ljudstvu, da ga je ravno blagoslovljena avtokracija "rešila tujega jarma" in da je taka avtokracija potrebna, ako hoče biti Nemčija zmogovita na vse večne čase?

Nemški delavci in kmetje niso nič boljši vojaki kakor francoski, angleški, ruski itd. Morda so ravno tako dobri, toda boljši niso. Toda nesrečno dejstvo je, da je Nemčija, organizirana na avtokratičnem temelju, razvila militaristično kasto, kateri je podvržena vsa država. V Nemčiji ne služi militarizem državi, temveč država služi militarizmu. Militaristična mašina na Nemškem je na vrhuncu svoje dovršenosti in sleherni nemški vojak je le majhen avtomat v velikem stroju, ki se vrti brez volje posameznika.

Ako torej ostane Nemčija nepremagana, ostane tudi njena militaristična mašina ne alabejla, temveč močnejša in silovitejša kakor še ni bila nikdar prej. Eksistenca in zraven tega še triumf te mašine pomeni, da ostane v Nemčiji še nadalje neodgovornost vlade napram ljudstvu in neodgovornost ravno tiste vlade napram svoji častni besedi. Kajzer je pogazil svojo pogodbo z Belgijo, ker se je zavedal svoje sile še pred vojno in zato "potreba ni poznala zakona"; kajzer kot zmagovalac po tej vojni se bo zavedal še večje sile in koliko bo potem vredna njegova beseda?

In kaj bo sledilo? Države, ki so danes demokratične, se bodo pripravljale na drugo vojno. Državniki bodo spoznali, da proti silni pruski militaristični mašini je treba postaviti ne ravno tako, ampak še večjo in silovitejšo mašino, ako hočejo upati na zmago. Dalje: za tako bojno mašino je treba avtokratičnega sistema, kajti demokracija in militarizem sta pes in mačka, ki ne trpita bližine. Posledica bo, da bo ves svet primoran posnemati kajzersko Nemčijo in Amerika tudi. Namesto revnih svobodščin, ki jim imamo, pridejo tiranski zakoni edino zaradi potrebe, da se razvije močnejši in silnejši militarizem. Ves svet bo ena sama, velika kasarna.

In v takih razmerah, ki gotovo pridejo, če zmaga Nemčija, bo kuniht Scheidemann delal revolucijo? V Nemčiji pod zmogovito avtokracijo in z zmage pijano armado, ki bo povsod na straži, doma kakor v aneksiranih deželah z milijoni podjarmljenega ljudstva, bodo nemški socialni demokratje strmoglavili militaristično vlado? Ali je mogoče?

Mogoče bi dobili par tisoč pametnih ljudi, toda ostali milijoni bodo hitro pozabili na stradanje, ko se enkrat našitijo, in peli bodo zmagovalne himne cesarju in njegovim generalom in bolj kot kdaj prej se bo razlegala "Deutschland ueber alles". Takrat naj pa delajo revolucijo!

Revolucija v Nemčiji in Avstriji je mogoča po vojni le tedaj, če bo kajzer poražen in njegova militaristična mašina razdrobljena na milijardo koscev. Železo se kuje, kadar je vroče in revolucije pridejo, kadar je večina ljudstva nezadovoljna z obstoječim režimom. Ljudstvo v Nemčiji in Avstriji gotovo ni zadovoljno, ampak avtokratje ga še vedno tolažijo z zmaganji in velikim plačilom po vojni; zato pa noče slediti ruskemu narodu. Revolucija brez armade je nemogoča, dokler pa kajzerjeve armade pode Italijane, odbijajo Francoze in Angleže in s tako lahkoto prodirajo v Rusijo, jim ne bo prišlo na misel, da bi šle v Berlin strmoglaviti kajzerja. Da li bi nemške čete v slučaju delavske revolucije stopile na stran delavstva ali podpirale vlado, je še problem.

Iz vsega tega je jasno kot beli dan, da mora Nemčija doživeti velik in občuten poraz — bojišču, ako se hoče vrniti k Scheidemannovi želji. Kadar bodo nemške čete bežale premagane domov, bodo spoznale, da jih je kajzer vlekel za nos in da je Nemčija tudi premagljiva. Ves srd nemškega ljudstva se bo obrnil proti svojim gospodarjem, ki so mu obljubljali zmago in plačilo za prelito kri in tedaj je revolucija že izvedljiva.

Ako hoče Nemčija imeti demokracijo in rešiti svet večne nevarnosti pred vojno, ako hoče imeti mir brez oroževanja, tedaj mora biti zdaj poražena — poražena v svojo lastno korist in koristi vsega sveta.

DOPISI.

Fridericktown, Pa. — Pri družini sestre Rozzi Kodala se je oglašala storkinja in ji pustila krepkega sinčka. Čestitamo! — Poročevalci.

Collinwood, O. — Valed marljive agitacije, ki jo vrše pristajalci slovenskega združenja v Clevelandu in Collinwoodu, ter po dobro obiskanim shodu za S. R. Z. zadnji teden v Clevelandu, na katerem je govoril E. Kristan iz Chicago, so se zgledili tudi naši prijatelji, ki se abirajo okoli "Cl. Amerike" in sklicah shod, ki se je vršil prošlo nedeljo v Grdinovi dvorani.

Spredelci so, da direktna agitacija za vladarja po boji milosti, ki naj bi vladal v bodoči Jugoslaviji, tudi sedaj ne bo dobila pravilnega odmeva med Slovenci, in valed tega bodo menda sami pričeli z nekakim jugoslovanskim republikanskim združenjem. Čikaško združenje, pravijo, — je preveč "rdeče", zato je potrebno, da se ustanovi drugo, ki bo imelo miljšo barvo.

V dvorani se je nabralo precej občinstva, dasiravno je bilo prostora že za enkrat toliko ljudi. Predsedoval je g. Trost. Glavni govornik je bil pogrebnik in teovec g. Grdina. Smisel vsega zborovanja je bila ta, da se morajo farovži v novopečeni republiki podpirati še bolj kot do sedaj. "S svetlo stolico v Rimu bomo morali šiveti v prijateljskih stikih." Zares, bil so komični prizori. Nekega "rdečkarja", ki je bil njihovih mislih kalil mir, so postavili pred vrata.

Je pač križ. Ako se na eni strani prične z delom po dobro premišljenih načrtih, pa ti prične z druge strani razdirati in na pomoč pokličejo še farovže, da bo razdiralno delo tem uspešnejše.

Toda prepričan sem, da bo ogromna večina ameriških Slovencev sledila S. R. Z., ki je edina organizacija te vrste in ki je sposobna delovati za republikansko idejo med ameriški Slovenci.

Urli.

Pisma naših vojakov.

Camp Sherman, O. — Naše vojaško taborišče Sherman leži na jako lepi planjavi, obdani okoli s prijaznimi griči. Vahodno od taborišča se nahaja prijazno mestce Chillicothe. Ceste so dobro tlakovane in po njih drvi številno avtomobilov z obiskovalci iz vseh krajev države Ohio in zapadne Pennsylvanije. Tudi deklet pride dosti na obisk svojih dragih, toda kaj nam Janezom to pomaga? Vidimo jih, to je vse.

Poprej, ko sem bil še "civilist", sem večkrat čul ženske jadikovanje nad pranjem in pomivanjem kuhinjske posode, češ kako je to težko, nezaželeno delo. Seveda jim moški nismo verjeli. Ampak sedaj, ko moram prati in pomivati posodo tudi sam, šele vidim, kako prav imajo ženske, da se vedno pritožujejo nad delom te vrste. Od sedaj naprej bom vedel visoko ceniti ženske delo! Dekleta, srečne boste, kadar dobite vojske za moške! Kako idilično bo, ko vam bo pomagal pri kuhanjih in hišnih delih ter vam pripovedoval dogodbe in pravljice iz vojaškega življenja. Toda ne smete misliti, da samo

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE

Sedel v Chicago, Ill.

Izvrševalni odbor:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. Kon, Ethin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zaverinik.

Nadzorni odbor:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

Centralni odbor:

John Ermenc, Ivan A. Kaker, Ivan Kušar, Anton Motz, Frank Mravlja, Jacob Muha, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steb, Frank Sava, Frank Učovich, Andrew Vidrich, Stefan Zabrie, I. Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj še niso priglasili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno javijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. Naslov za pisma in denarne pošiljave je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.)

BIVNI POLICIJSKI NAČELNIK PRED SODIŠČEM

Chicago, Ill. — Charles C. Healey, bivši policijski načelnik, pred porotnim sodiščem obtojen korupcije. Porotniki so izbrali Frank Johnston, prvi namestnik javnega tožilca, je v svojem govoru na porotnike naslikal Healyja kot korupcionista najslabše vrste in vodja grafske točke, ki je hotela policijski departman organizirati po distriktih in je poldrugem letu napravila 10 dolarjev. Po Johnstonovi izjavi dobi policijski načelnik od \$1,000 do \$13,000, nekdo je dobil eno tednu \$700.

Po izjavi javnega tožilca dobi Skidmore \$5,000, da bi je član tolpe le šest mesecev.

Johnston je posegel v preloso Healeyjevo do leta 1898, je bil Healey lajtnant na post. Cottage Grove. Prejel je 4 grafskega denarja, pogodil je pa za \$300.

Javni tožitelj je obirno razil vso korupcijo in kako so ji šli na sled.

Če bo Healey spoznan kriv, ga sodišče lahko obsoji na leto ječe ali \$2,000 denarne glo, izreče pa tudi lahko obe kazni.

ŽUPAN GARYJA ZARTE PONOVO ŠTETJE GLASOV.

Gary, Ind. — Župan R. O. Johnson, ki je zopet kandidiral za pana, je bil poražen v volitvah. Mesto njega je bil izvolil William F. Hodges. Župan je bil na okrožnem sodišču petič za ponovno štetje glasov. V tičiji navaja, da so se dopajaleparije pri volitvah. Petičja sega 125 strani, pisanih s pisanim strojem.

Oficijalno poročilo izkazuje, da so vsi glasovi: republika, 2,848 glasov; H. J. Curd, demokrat, 2,375; Johnson, neodani kandidat, 1,913 glasov; Lieberman, socialist, 437 glasov. Od njih je bilo po tem poročilu 7,06 glasov. Johnson, advokat trdi, da je glasovalo 8,700 volivcev in 1,100 glasov ni bilo štetih.

VOJNA VSTAVI VPORABO AVTOMOBILOV ZA ZABAVO.

Washington, D. C. — Mnogi dajo, da preden konča vojna, ne bodo v Združenih državah bili avtomobilov za zabavo. Do tega dogajanja so prišli s konferenci narodnega obrambnega sveta in tovarnarjev, ki izdelujejo motorje. Konferenca trajala teden dni.

Vzroke za to navajajo sledeče: 1. — Vse jeklo, premog in železo, ki se uporablja za vojni namene, bo rabljeno za vojni namene.

2. — V armadi in mornarici bodo porabili toliko olja za kurivo, da bodo cene za gorivo enake ropeljakim cenam. Galona goriva bo stala 90 centov do \$1.35. Poleg bo uporaba gorila še omajana.

3. — Gumijasti obroči bodo postali v ceni, davki poljeje kvit, in teško bo dobiti nove deleže, če se stari pokvarijo. Vse to bo učinkovalo, da avtomobil postane nepotrebna potra.

Narodni obrambni odbor pripisuje tovarnarjem, naj izdelujejo vojne tovarne avtomobile in se za letala. Odpor tudi namazuje, da bo mogoče treba komandirati več tovarn. Vse to bo mnilo pridužijo avtomobilov za zabavo in osmdeset odstotkov, in kmalu bo mogoče popolnoma prenehati.

Kadar sprejmete molov, napišite voljo št. 1 in novi molov.

TRIJE RODOVI.

Dopisnik iz nekdanjih dni. — Spisal Engelbert Gangl.

(Nadaljevanje)

Izvoljena njenega so pregnali. Ubogi potnik se ubija po svetu. Sam Bog ve, kaka je njegova usoda. Takrat, ko je šel, je stala ob vrtnem zidu in gledala po cesti, ki se je veselo in vabljivo vila v svet. Videla ga je, kako se je oziral nazaj, vedela je, koga iščejo njegove oči. A nista se srečala s pogledi. Pavel je torej sodil krivično, ko je mislil, da ni nikogar, ki bi ga spremljal. Toda njegovo srce je bilo tako ubogo in plašno, da ni čutilo nevidnih spremljevalcev.

Pregnali so izvoljena njenega srea, in zato je bila Lenka žalostna. Hodila je med cvetličnimi gredami. A ni hodila med njimi, da bi odbirala one najlepše cvetice, ki jih povije sebi in svojemu ženinu v poročni šopek. Izprehajala se je med njimi, da se poslovi od njih, od dragih, nežnih ljubljencev, ki bodo po njenem odhodu samevale in v enle prav tako, kakor bo venela in samevala ona, svojih cvetk kraljica.

Njenega srea izvoljena so pregnali. Istirali so ga izpred njenih oči, njega — izgrbljenega, edinega! Zavrtjen in zasramovan, tako ubog in bolan, potuje po svetu, kakor bo bolna in uboga ona, ko se popelje na novi svoj dom, ki je tam daleč v tujem kraju, tako tuj in hladan, mračen in neprijazen, da ostane v njem tujka do konca dni. —

Trgala je cvetice in jih povijala v šopke in jih nosila materi na grob.

„Če jim je zveneti, naj zvenijo tu, da bodo vedele, komu venejo in umirajo.“

In potem se ji je hotelo umreti.

„Da bi bila enaka vam, cvetice moje, da bi svenela in umrla! Niš bojzani bi ne bilo v mojem sreu. Jutranja rosa bi me kropila. Ogledovalo bi se v nji jutranje sonce. Lepo bi bilo, ko bi bila mrtva in bi ničesar ne slutila!“

Oče je videl njena blede lica; slutil je, zakaj so ji oči tolikokrat rdeče in rosne.

„Tvoja je z otrokom izpregovoriti resno besedo.“ Poklical jo je pred se. Zazel je razgovor tako, kakor se mu je zdelo najboljši in najmiljši.

„Na svetu je dvoje vrst nevest. Ene so take, ki pred poroko pojo in so vesele. Te pozneje žalujejo in se jočejo. S temi je ravno tako, kakor s njimi, ki se smeje ob petkih. V nedeljo se gotovo joka. In to ti bodi rečeno v čast in tolažbo — ti nisi tak! Druge so take, ki se pred poroko jokajo in kraljo drže. Tem je potem zakonski stan en sam velik praznik. Nikoli ne občutijo nobene žalosti. Žive v večnem veselju. In glej — to čaka tebe. Zato ti ne očitam tvoje poparjenosti, ker mi je porok, da ti bo pozneje lepo in dobro!“

„No, da...“ je rekla Lenka, „vi že veste, kako je!“

„Jaz vem, da! Zato imej prepričanje, da govorim resnico. In kaj bi pa tudi imel od tega, če bi vedel, da te tiram v nesrečo. Tvoja nesreča — moja nesreča!“

Pred tem razgovorom je Bilbi pil. Vino mu je omehčalo srea, da je bilo mehko in polno solz. Pritisnil je Lenko nase, ljubčeno ji božal lase.

„Tvoja nesreča — moja nesreča,“ je ponavljal in si brisal oči. „A človek mora imeti tudi nekoliko poguma, čeprav je ženska. Ljubčen je prvo, a pred njo pogum, tako da je pravzaprav pogum prvi! Ko bi jaz in pa tvoja mati ne imela poguma, ali bi ne bil danes berač, kakor jih je mnogo in kakor jih še bo mnogo? Torej — in začel je naštevati na prste — „prvič: pogum! — Malo daleč pojdeš, to je res! A nekaj je tudi res, to namreč, in to je drugič: jaz pridem za teboj! Torej: prvič, kakor smo rekli, pogum, drugič: jaz pridem za teboj! In potem še tretjič: denarja dobiš! Lepega, svetlega denarja, da se pobesi Zavineščaku pas do kolen, toliko mu ga naštejem takoj, ko prideta iz cerkve. Torej kako smo rekli? Prvič: pogum, drugič: jaz, tretjič: denar. Ali če razsvetlamo vse te važne in potrebne reči v pravilno vrsto in tako, kakor pravzaprav so in kakor izgajajo ena in druga, potem lahko rečemo s mirno vestjo in ne da bi komu delali krivice, rečemo lahko tako: prvič in drugič in tretjič: jaz! Ali razumeš, ha!“

„Vem, oče: vi ste mi vse!“

„Dobro! Kdor priznava, ta ceni! Tega ti ne pozabim! In kdor ima te tri reči, ki so — če se prav vzame — pravzaprav ena, potem pride tudi četrti, in ta je: življenje! Zato pa, ker imaš vse tri, imaš tudi še četrti. Kdo bi bil torej žalosten, če ima življenje? In s življenjem je prav tako kot s nevesto: eno se jede, drugo se smeje. In tvoje je to, drugo, tisto namreč, ki se smeje. Življenje se pa smeje smeraj tedaj kadar ga dviga in jači denar. In tako mu reči vedno, kadar bi ti le kdo kaj očitati, reči mu, da nisi prišla praznih rok. Le čakaj! Saj bova skupaj! Tudi jaz ne pridem brez krajevarja. Zato pojde vse, kakor bova sama hotela.“

Očetu je utihnila beseda. Zasopel je globlje, pripravljal se je na to, kar je hotel povedati.

„Kaj ne, tega ne moreš reči, da bi te ne imel rad.“

„Ne, tega ne morem reči,“ odgovori Lenka.

„Storil sem zate, kolikor sem mogel.“

„Da!“ je pritrdila malomarno.

„Glej, in zato ne bodi žalostna, saj storiš s tem tudi meni veliko dobroto! Ne bom ti pravil vsega, ker bi vsega ne umela. A to ti lahko rečem, da si želim pokoja in mirne starosti. Delo dolgih let me je upehalo. Rad bi živel daleč od tod. S teboj mi bo to mogoče zdaj, ko pojdeš. Zato petič in zadnjič: meni na ljubo!“

„Vam na ljubo,“ je reklo dekle.

„In v umevanju življenja je vsa modrost. Tako! Povedal sem ti, kar sem se namenil. Iz zadnjih mojih besedi pa razvidiš, koliko upanja stavljam nate. Zato: tvoja nesreča — moja ne-

sreča; tvoja sreča — moja sreča. Ker pa si dober otrok, si rajše izvoliš drugo. Ako bom srečen jaz, bo to dokaz, da boš srečna tudi ti.“

X

Pavel se je vrnil iz tujine. Prišel je nenadoma kakor vselej. Dospel je nekaj tednov pred Lenkino poroko. Mati je sedela v kotu v prodajnici. Vrata so se odprla, in Pavel je stal na pragu. Kakor bi se vrnila njena mladost, tako naglo in lahko je vstala in mu stekla naproti. Objele so ga njene suhe roke, njeno srce je zavrisnalo:

„Pavel, Pavel!“

Veselo je zaplapolal plamenček v rdeči svetilnici. Ves mračni prostor je napolnilo veliko veselje, kakor bi prišla pomlad na opustošen vrt.

V kuhinji je zaprasketal ogenj, zavrečala je mast. Na mizi je stala steklenica vina. Hipoma je bilo vse pripravljeno, da se okrepi sin. Begala je mati po stanovanju in po prodajnici, vse razburjena od nenadnega veselja. Kdor je prišel v prodajnico, vsak je moral čuti:

„Pavel je prišel. Ravkar se je vrnil.“

Pavel je sedel za mizo. Glavo je naslanjal ob desnico, levica mu je malomarno visela ob stolu. Ves je bil truden in upehan. Bil je prašen od cestnega prahu. Na rami mu je sameval porumeneli list, ki ga je vrgel nekje spotoma nanj zgodnja jesen, otrosojč z vej zeleni nakit. Gledale so ga matrine oči. Videle so, da mu je obleka oguljena, od dežja izprana. Ohlapno mu je visela ob telesu, kakor bi ne bila umerjena zanj. Oči so mu bile motne in zaspane. Gledale so plašno, kakor da iščejo nečesa, kar je sreu sovražno in grenko.

„Kaj je novega, mati!“ je vprašal Pavel. Došlo sta molčala gba. Ta molk je dokazoval, da bi rada govorila, pa se nista upala, kakor da se bojita drug drugega.

„Tako sem te hotela vprašati jaz“, reče mati.

„Kaj bi me izpraševali? Četudi vam povem, me ne boste umeli, ker niste videli sveta. Beseda ne more povedati vsega, kar doživljam.“

„Res! Toda nekaj bi že umela.“

„Tako je: človek gre z velikimi upi in se vrne brez njih. Upi so v boju življenja alabo orožje. Kjer ni krepke volje, tam premaga življenje človeka.“

„Torej — kaj? Ali si premagan?“ vpraša naglo mati.

„No, tega ne pravim. Ali človek se nauči resnice, ako živi v velikem svetu. In tako sem gledal, kako je tam zunaj, in moje izkušnje so bogate in vredne zlata.“

Pavel dvigne glavo, kakor bi se nečesa domislil.

„In kaj je z Lenko?“ vpraša in pogleda materi v oči.

„Pusti Lenko! Saj ni vredno, da bi govorila,“ reče mati. Hudo ji je bilo, da je prišel s tem vprašanjem.

„Vredno ali nevredno — to je enako. Le povej!“ ali Pavel.

„Pa zakaj bi govorila? Naj ti povedo drugi.“

„Čimbolj se ogibljuje vprašanja, tem večja je moja radovednost. Ali naj grem morda takoj noco vprašat drugam, kaj je z Lenko? — Ali naj odgovorim sami!“

Mati je pokimala.

„Lenka je že poročena.“

Odkimala je mati.

„Pa bo v kratkem.“

„Da!“

Pavlu je šinila desnica v lase, levica se mu je stislila v pest. Čula je mati, kako je zaškripal z zobmi. Natčill si je v kupico vina.

„Dobro! Saj sem vedel.“

„Tako je. Niš se ne da izpremeniti,“ reče mati, „ljudje so ljudje. Vsek hodi svoja pota.“

„In pota gredo narazen. Čudna, sovražna moč jih razceplja, da drže vsakebi, namesto da bi se sgrinjala v eno ravno, belo gladko cesto!“

Pavel je gledal predse. Otožno se mu je glasila beseda.

„Pota gredo narazen in nikjer ni mesta, kjer bi se iztekala v gladko, ravno cesto. Nikjer ni tega mesta!“

„Pač!“ zasepeče mati. Oglasila se je nevede.

„Pač!“ je ponovil Pavel. „Tam, kaj ne, kjer je oče, tam je ono mesto!“

Mati je molčala.

„Pravi!“ reče Pavel, „ni treba govoriti. Saj vem, kje je konec.“

Potem je vstal s stola. Stopal je po sobi in se ustavljal pred materjo. Položil ji je roke na rame in ji gledal v oči. Pogled mu je bil miren in vdan.

„A ne bojte se, mati! Meni se hoče življenja! Mlad sem še, in kdo bi mislil na smrt!“

„Tako te imam rada, Pavel,“ je odgovorila mati. Pogledila ga je po licu. Čutil je, kako ji je dlan trda od dela. „Kadar si miren, takrat si najbolj moj.“

Kadar pridejo težke in bridke ure, takrat je človek miren, ker čaka udarca in se čuti brez moči, da bi ga odvrnil od sebe.

„Nocoj ne grem nikamor. Truden sem in zaspan.“

Vino, ki ga je izpil ga je napravilo zaspanega. Zazel si je postelje. Legel je in prekril rok po glavo, tako je gledal v strop in čakal, da pride spanec. V polsnu so se razpletala pred njim pota. Ki jih je prehodil in ki mu niso ure snižila načrtov. Povsod je videl dovolj bogastva, a nikjer ga ni bilo zanj. Nemir in nestanlost sta ga tirala iz kraja v kraj. Iskal je zasužnika in kjer ga je dobil, ga ni vztrpelo dolgo. Naposled se se ga branili ljudje, ker niso marali čestnelega gosta. Ubijal se je po svetu, romal iz kraja v kraj. Končno se ga je polastilo hrepenenje po domu. Pošla so mu vsa sredstva, da ni bilo več kruha, in obleka je hotela nadomestila.

(Dalje sledi).

Utrinki.

ČETICE IN POTOPIHI.

Spisal Franjo Kralovec.

ČEHI NA SLOVANSKEM JUGU.

(Nadaljevanje)

V Logatcu so nas sprejeli sijajno. Tu so nas pričakovali vrli logaški tamburaši in ko je vlak vstopil v postajo, so začeli krepko udarjati „Sokolsko.“ Navdušenje Čehov je bilo nepopisno. Kakor ima sokolstvo in z njim spojena narodnostna ideja svoj vir v Čehih, tako je izšla milodoneča tamburica iz Jugoslovancev in gotovo je bilo mnogo Čehov, ki so jo čuli prvič v življenju! Kaj čuda, da je bilo med severnimi brati tako iskreno oduševljenje za to tipično glasbilo Jugoslovancev! Vse je poskakalo z vlaka in hitelo h krogu tamburašev. Mogočno so se dojmili čustvolni zvoki muzikalnih polabakih sinov in hčera; o-mamljeni so stali in prisluškovali tužno mehkim melodijam o „Strunah,“ „Luna sije,“ „Je pa davi slanca pada!“ itd. Zavzetje in navdušenja polni so mnogi sklenili, da tudi v zemljah svetovaelavke krone vpeljejo tamburaške zборе.

Že kliše parni stroj na odhod, vlak se polni, Čehi pa ponese seboj najmilijeje spomine na zvočne skorde jugoslovanske tamburice. Vlak se pomika, prapori se klanjajo k tlom, s perona gromko do-ri slovanaka maršaljeza „Hej Slovani!“; še v daljavi se čuje nje odmev. — Vlak je izginil iz vidika.

Prihodnja postaja je bila Postojna. Prostori ob oknih se polnijo, radovednost se stopnjuje; kak bo sprejem, kako izgleda slavnoznan postojnska jama?

Bliznimo se Postojni. Glej, na vseh gričih in vrhovih vihrajo slovancke trobojnike! Na razvalinah postojnskega gradu se zavali dim, gost dim, možnarjev grom pretrese ozračje. Že se od daleč svetli veliki postojnski kolodvor; čudno: tudi kolodvor je v zastavi! Že hrešče koleasa, vlak zastavlja... Godba na kolodvoru ognjevitov vdarja „Naprej, zastava Slave!“... Naroda, navdušenega slovankega naroda, vrtilj zavrednih Postojnčanov, verne narodne intelligencije, narodnih gospa in gospic, nadebudnega dijaštva, rokodelstva in gruče čilih, krementnih Kraševcev, glej, vsega se je zbralo na stotine!... Čehi v svoji navdušenosti za Slovence, klišeje brezizjemno „Živio!“ Slovence zopet „Na zdar!“ Kakor na dogovor in vendar vse tako nepri-siljeno, prisrečno! Že si hrabri sinovi Prokopa in Žižke stiskajo roke s Slovenci, kakor oddavna do-bri znanci ter si dajo tudi posla brhke Slovence, pripenjajoče vo-njajoče šopke na prvi bratrom Čehom. Komaj malece poleže valovje prvega navdušenja, izpregovori načelnik postojnske obšine pozdravni govor, večkrat prekinjen po pritrjevanju množice, in odli-čen Čeh mu navdušeno odgovori v ime došlih gostov.

Nato smo se razporedili in z godbo na čelu odkorakali v trg. To je bil dan velikega slavlja za Postojno! Res, da je Postojna že gostila sinove vseh izomikanih narodov, da je pozdravljala krona-ne glave, ali kaj to v primeri s tem, ako nakrat prispe dvanaest-sto najodličnejših zastopnikov on-ega naroda, ki nam je po legi tako daleč, a po jeziku, krvi in sr-cu tako blizu, da ne rečem naj-blji, ki čuti z nami eno, ki se tako hlabro za nas poteza, da se mi tega niti dostojno ne zaveda-mo! Kaj takega ni Postojna vide-la, odkar stoji, odkar je na svetu znana njena slavna jama!

Prispeli smo po prašni cesti — prah se je dvigal kot bi stopal polk vojakov — do „Narodnega hotela.“ „Rusi so! Rusi so!“ je šumelo med vrstami. V resnici je bilo tu zbranih nekoliko Rusov, ki so, vračajoč se iz Italije, se vsta-vili v Postojno ter začuši o pri-hodu Čehov, jih čakali pred „Na-rodinim hotelom.“ Navdušeno me-njajo pozdrave: „Na zdar Ruso-ve! At Tiji Rusove!“ so vakliknili Čehi.

(Dalje prihodnjič.)

V zakonu. Mož: „Če bi ti po-znala moje prvo ženo, bi gotovo razumela, zakaj še vedno žalujem po njej!“

Žena: „Le veruj mi, da jaz še bolj žalujem po njej!“

Ameriške vesti.

LESNI TRGOVEC ŽRTEV SLEPARJEV.

Chicago, Ill. — Emil Paushi in 17letni Peter Pelsh sedita za om-reženimi okni. Obtožena sta, da sta osleparila Pietro Jokowa, les-nega trgovca iz Galesburga, Ill., za \$1.000.

Jokow je izpovedal, da je sre-čal Paushija na železnikem kolodvoru in kamene sta se sešla s Paushom, ki jima je dejal, da ne-se nekemu duhovnu \$35.000, ker je tako zahteval njegov oče na smrti postelji. Prosil je Jokowa, naj pomaga izročiti denar, ker je velika nevarnost pred roparji. Za varnost naj položi \$1.000 poro-štva. Jokow je sedel na lim in po-ložil poroštvo, alepar mu je pa iz-ročil za \$35.000 bankovcev (!), ki so se kasneje izkazali kot nava-den papir.

Jokow ni stvari naznanil polici-j, ampak je iskal sleparja v Chi-cagu, dokler ni naletel na Pausha in ga takoj napadel. Prihitela sta detektiva Blaice in Orthman, ki sta videla tepež in odgnala Paushija na policijsko postajo. Prihodnji dan so prišli še nade-budnega 17letnega mladeniča, ko je ravno hotel izvršiti vlom.

14LETNI ROPAR PRIJET.

Muncie, Ind. — Neki 14letni de-ček je ukradel na domu Earle Kennedyja puško. Ko je bil oboro-žen, se je podal na klativiteško pot. Vstopil je s puško v roki pri farmarju E. Millerju in zahteval od farmarice, da mu izroči de-nar. Farmarica je pograbila mla-dega roparja, mu izvila puško in poklicala pomoč. Njen soproj in William Berger sta kmalu dohi-tela mladega bandita in ga izro-čila policiji. Deček je pobeignil iz pobejiljalnice v Plainfieldu, ka-mor ga zopet odvedejo.

100 RUDARJEV ZASTAVKALO.

Denver, Colo. — V Coalmontu, okraj Jackson, je zastavkalo 100 rudarjev, ki so po narodnosti Gr-ki, ker jim družba ni hotela po-vištati mezde.

SOBARICE SE ORGANIZIRAJO.

Denver, Colo. — Prav lahko se dogodi, da nekega dne najdejo gostje, ko se vrnejo v svoje sobe, postelje nepostljane in prah na pohištvo in po tleh.

Sobarice v Denverju so se od-ločile, da se organizirajo in da predlože gospodarjem svoje za-hteve: \$10 tedenske mezde, osem-turni delavnik, enkrat v tednu štiri-urni delavnik, posebej plačilo za naččas in pravico, da si obdrže napojnino.

NAČELNIK OGNJEGASCEV PONEBREČIL SMRTNO.

Morgantown, W. Va. — James Kennedy, načelnik ognjegascsev, je bil na mestu ubit in policaj Cly-de Vitt težko ranjen, ko se je zru-šila stena poslopja v ognju.

POSLEDICE PREPIRA O VOJNI.

Port Arthur, Tex. — V prepiru radi vojne je bila ustreljena mrs. Manuel Brown v navzočnosti nje-nega soproga. Aretirali so George Patricka in ga z avtomobilom od-peljali v Beaumont, radi njegove varnosti. Komaj so odpeljali Pa-tricka, takoj so mu sledili trije av-tomobili, naloženi z oboroženimi meščani, da ga iztrgajo uradni-kom in linčajo. Namen je pone-srečil.

VISOKE CENE ZA PREHRA-NJEVANJE KUŽKOV BO-GATINOV.

New York, N. Y. — V hotelih prvega razreda so naznanili, da podraže hrano za kužke. Cena za prehranjevanje bo ravnatoko vi-sje kot za goste. Kost (pišal) bo stala 50 centov, nasekljano meso pa 75 centov porcija.

VSAKDO MORA IMETI POTNI-LIST, ČE GRE V INOZEM-STVO.

Washington, D. C. — Vlada za-hteva, da ima vsaka oseba, ki pri-haja po 15. novembra v Združene države, ali odhaja iz njih, potni list.

ODREDBE V MESTU "SV-NIKOV" SO V NEVARNOSTI, DA POJDEJO "TUČ."

Waukegan, Ill. — Zion City svetlo mesto, ki ga je ustanovil Dovie ali Elija štev. 2, v kte-zdaj kraljuje neomejeno Val-namestnik Dovieja.

V mestu je prepovedano vsi ti opojne pijače, poklicati zdrav-ka na pomoč, če je človek bo in zabranjeno je pukiti in zve-tobak.

Tvrška Marshall Field & Co. ma v tem "svetem" mestu to-ne za čipke. Tvrška sprejme kega delavca v delo in ga ne v-ša, če je svetnik, ki prizna od-be Elija štev. 2 za najvišjo po-vo na svetu. Delavci, ki "svetniki" že na tem svetu, jo in zvečijo tobak. Voliva pri-kazuje te grešnike, ker sm-kazni za najboljše sredstvo p-grešnikom. Delavci so se na-čali teh kazni in so pričeli za-šitati tovarno, v kateri mora-nehati delo, če ni delavcev.

To je spoznala tudi tvr-Marshall Field & Co. in vložil-tožbo proti korifejam v "svete-mestu, ki odganjajo delavce iz-varne, ki ne dajo počenega g-za odredbe "svetih" mestnih-rešin.

Tožen je Voliva, ki pravi, d-božji odposlanec. Poleg nje-žožen župan, mestni pisar, me-sodnik, mestni policijski načel-nik in drugi. Tožba je bila vlože-na Waukeganu.

RUDARJI IN OPERATORJI MOREJO PRIVATNO D RAVNATI SPOROV.

Johnstown, Pa. — Dr. C-field, upravitelj za kurivo, je dal izjavo, da rudarji in op-eratorji ne morejo podvzeti ne-visne akcije, da izsilijo porav-vo spora, če niso preje st-predložili upravi za kurivo. g-ova odredba velja za vse-trikte, če obstoje pogodbe t-rudarji in operatorji ali ne.

BOJ MED DEZERTERJI ŠERIFI.

Nashville, Tenn. — Sin C-les Whiteakerja je bil obdoto-da je dezertir 144 topniške-polka. Pri njem se je skrivaj-Joseph Baker, ki je tudi obto-dezertecije.

Šerif je odšel z deputiji na d-Whiteakerja, da prime dezert-ja in pri tem je nastal boj, v-terem sta bila ranjena Whit-kerjeva sinova, Cleave Whit-ker pa ubit. Šerif je dobil stro-roko, Joseph Baker je pa pob-nil.

UREDNIK NEMŠKEGA LIS-POMAGAL UJETNIKU POBEGNITI.

Columbia, S. C. — Albert Or-izdajatelj lista "Deutsche Z-tung" v Charlestonu, S. C. je na sveznem sodišču spoznan k-vim, da je pomagal nemškemu-jetniku pobegniti iz svezne ječ-Atlanti. Sodnik je dejal, da-čaka s sodbo, dokler ne bodo b-čane obravnave še radi štirih d-gih prestopkov.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostan-ljudstva. Ako se strinjajo z nje-mi idejami, podpisaj trgovce, oglašajo v Prosveti. V salo-imam vse za vsakdanje potrebe-ne po zmerni ceni.

ANTON ZORNIN, Herminia, Pa.

KJE STA

Charlie Knes in Joe Napast

Prvi je stanovel pred letom d-v Sheboygan, Wis. in drugi pa Milwaukee, Wis. Cenjene roja-prosim, če kdo ve za njihove t-slove, da mi jih naznani, za k-bodem vsakemu zelo hvaležen, pa naj se mi sama prijavita, k-dobro vesta, zakaj ju iščem. M-naslov je: Joe Skubitz, Ring-Kans.

KADITE TILMAN CIGARE

Unifiko izdelane
Ebyus Cigare 10
"La Casera" Cigare 10
TILMAN CIGAR CO.
AURORA, MINN.